

Pajstrio krašto metraštininkas Bronius Mažylis

Jeigu parūpo senoji Pajstrio krašto istorija, jeigu suabejojai kokia data, jeigu pamiršai, kokie žymūs žmonės garsino mūsų kraštą, klausk Broniaus Mažylio. Jis paaiškins apie visas gyvenimo sritis, visus kaimus, istorinius įvykius, žmones. Turtingas Pajstrys, turintis savo baltąjį metraštininką, kruopščiai renkantį istorinius faktus, visas praeities ir dabarties žinias.

Bronius Mažylis, gimė 1941 m. gražioje Baroniškių miško apsuptoje sodyboje. Jau vaikystėje pasižymėjo išradingumu, sumanumu. Nemažą kelio gabalą brisdavo į Pajstrio mokyklą, namai irgi nelepino lengvu gyvenimu, materialinių gėrybių pertekliumi. Bet gimtinė, gimtasis kraštas buvo pats brangiausias, pats mylimiausias. Apie gimtinės praeitį, tolimiausius laikus rankiojo žinias po kruopelytę. Žinojimas plėtėsi, Pajstrio metraštininkas storėjo ir pilnėjo. Nors specialybė nesusijusi su istorija, bet Bronius istorikas iš prigimties. Domėjosi viskuo, kas vyko, kokie istoriniai įvykiai lietė Pajstrio kraštą. Visos smulkiausios žinios Broniaus iš įvairiausių šaltinių, archyvų surinktos, kruopščiai surašytos. O pats nepaprastai kuklus, tylus, tos žinios tarsi savaime suplaukusios. Visą ciklą Pajstrio istorijos B. Mažylis skelbė 1994–1995 metų „Tėvynės“ numeriuose. Išleido knygele „1863 metų sukilimo atgarsiai Pajstrio apylinkėse“. Surašytume nemažą bibliografi-

Kraštotyrininkas Bronius Mažylis. 1978m.
Iš asmeninio albumo.

ją jo straipsnių, skelbtų miesto ir rajono periodiniuose leidiniuose. Surado, išaiškino senus žmones, žinančius su Pajstrio kraštu siejančias legendas, padavimus, užrašė ir sudarė kompiuterinį leidinuką „Pajstrio krašto legendos ir padavimai“. Kai kurias legendas pats užrašė, kai kurias įvairių kaimų senoliai prisiminė ar jau perpasakojo jų vaikai ir vaikaičiai. Didžiulį darbą atliko, sužinojęs apie Juozo Juzėno gyvenimo istorijos rankraštį. Šifravo, rinko kompiuteriu ir apipavidalinęs parodė 166 puslapių kompiuterinį J. Juzėno leidinį „Toliau nuo didelio kelio.“

Bronius ne tik rašytinius šaltinius išnaršęs, bet ir savo gimtinėje Baroniškiuose įkūrė Pajstrio krašto muziejų. Jame sukaupta nemaža numizmatikos kolekcija, archeologinių radinių, daug rezistencinio laikotarpio medžiagos, dokumentų, nuotraukų, prisiminimų, įamžinti žymūs krašto žmonės, paties Broniaus medžio drožiniai: medaliai, verpstės, rūpintojėliai.

B. Mažylio rankomis sukurti kryžiai pastatyti Baroniškių, Pūkių kaimuose, Jutiškių miške, Žaliojoje. Pats meistras yra pasakęs, kad būtina paženklinti visas partizanų žūties vietas, kad ainiams primintų tą kraupų laikmetį, kai saujelė kovotojų ryžosi priešintis galingam okupantui, gelbėti Tėvynės nepriklausomybę.

Bronius visapusiškas žmogus, žinantis ne tik savo krašto istoriją, bet prireikus – gidas po visą Lietuvą. Jis – skaudžių okupacijos metų žygeivis. Išvaikščiotas Simono Daukanto kelias nuo Žemaitijos iki Vilniaus. Su kitais kraštotyrininkais surasti ir paženklinti knygnešių kapai Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios bei Kristaus Karaliaus katedros kapinėse. Sunku suskaičiuoti B. Mažylio kraštotyrinius darbus. Negalvodamas apie nestiprią savo sveikatą, rūpesčius, mintyse kuria naujus planus, suranda vis naujus krašto istorijos įamžinimo būdus: rašytine medžiaga, eksponatu, stogastulpiu, kryžiumi ar kitu ženklu. Jam viskas rūpi, kiekvienas darbas svarbus. Krašto istorija – jo gyvenimas, jo meilė, jo laisvas pasirinkimas.